

CENA 1 MWH PŘI ROČNÍ SMLOUVĚ SE NA ENERGETICKÉ BURZE V LIPSKU V POLOVINĚ ZÁŘÍ POHYBOVALA OKOLO 500 EUR. LOŇSKÝ ROK ŠLO TENTÝŽ OBJEM SEHNAT ZA PĚTINU.

80 procent výdělků. Ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka už možnost zavedení kurzarbeitu výslovně připustil, tedy pokud se nepodaří najít jiné vyhovující řešení. Opatření zkracující pracovní dobu půjde však spustit zřejmě nejdříve od ledna 2023. K takovému časovému horizontu jsou ale podnikatelé skeptičtí. Jan Rafaj, viceprezident SP ČR, pro Seznam Zprávy uvedl, že nejistota mezi zaměstnavateli sílí a Evropská komise, která jej schvaluje, by se bývala mohla vládním návrhem zabývat už nyní, pokud by česká vláda jednala dostatečně proaktivně. Otázkou však zůstává, do jaké míry zavedení kurzarbeitu, který uměle udržuje již tak velmi nízkou (dokonce možná nezdravou) míru nezaměstnanosti, bude vodou na mlýn stávající rostoucí inflace.

Další možností boje proti energetické krizi je využití možností opatření tzv. Dočasného krizového rámce. SP ČR a Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů na konci srpna vládu vyzvaly k jeho přijetí po vzoru Německa nebo Francie. Dočasný krizový rámec Evropské komise by měl členským státům umožnit zavést režimy, které povedou ke zmírnění dopadů energetické krize na podniky. Například nabízí vládám možnost poskytnout firmám podporu ve výši až 400 tisíc euro (a to nejen v souvislosti se zvýšením cen energií) nebo podpory na vyrovnání vysokých cen energií až do výše dva miliony euro. Česká vláda však programy v rámci Dočasného krizového rámce stále neschválila, přestože Evropská komise je aktivovala už v březnu letošního roku. Zástupci asociací energeticky náročných odvětví průmyslu přitom v otevřeném dopise pro premiéra Petra Fialu varují, že jednat je třeba rychle. V opačném případě hrozí krach řady firem a podnikatelů, stěhování průmyslové výroby do zahraničí a propouštění. Pro firmy ve zpracovatelském průmyslu plánoval opatření na základě Dočasného krizového rámce v průběhu září ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela teprve předložit vládě. Kdy jej vláda schválí, nelze doposud předpokládat. Jisté je, že nervozita mezi podnikateli sílí. Přestože je Česká republika s podílem 20 procent zemí s nejsilnějším zastoupením energeticky náročného zpracovatelského průmyslu v Evropské unii, dosavadní řešení energetické krize pro místní firmy na evropské poměry těžce pokulhává. Podnikatelé se tak obávají klesající konkurenceschopnosti českých firem. Asociace malých a středních podniků a živnostníků se však bojí, že pomoc přijde pozdě. Podle jejího předsedy, Josefa Jaroše, musí řešení přijít v řádu dnů či jednotek týdnů, nikoli měsíců.

Dlouhodobě fungující podporu státu v oblasti energetiky lze pak nalézt v rámci různých dotačních programů. Programy jsou pravidelně obměňovány a dochází k vyhlašování nových výzev. Veskrze jde však o podporu přechodu na obnovitelné zdroje a snížení energetických úniků budov. Zmínit lze například program ELENA od Národní rozvojové banky pomáhající s přípravou EPC projektů. Národní rozvojová banka pak pomáhá i poskytováním souvisejících zvýhodněných úvěrů, jakými jsou „Úspora energie“ či program ENERGA, který se vztahuje na pražské projekty. OP TAK, nahrazující pro období 2021 až 2027 předchodící OP PIK, má jako priority výzkum, vývoj a inovace, energeticko-klimatickou politiku a digitalizaci ekonomiky. Ačkoli je řada programů dobře nastavena, tak problém vyvstává na jejich organizační stránce. Klienti CEE Attorneys si opakovaně stěžují, že dotační programy a povolovací řízení na fotovoltaiku a alternativní zdroje jsou i nadále vyřizovány stejným tempem jako před krizí, což při současném nárůstu žádostí vede k velkým zpožděním. Z tohoto důvodu jsou proto bohužel často aktivity pro posílení vlastní alternativní výroby energií přesouvány na příští rok, i když po technické a finanční stránce by mohly proběhnout okamžitě.

Veškeré výše uvedené cesty jak se krizi bránit a chránit naše podnikatele, jsou samozřejmě velmi finančně náročné a oťesou státním rozpočtem. Kabinet Petra Fialy má proto připraven plán, jak kompenzace pro podniky zasažené výkyvy cen energií financovat. Podle Zbyňka Stanjury vláda plánuje od 1. ledna 2023 zavést daň z mimořádných zisků pro banky a rafinerie. Původní plán počítal i s mimořádným zdaněním podnikatelů v oblasti energetiky, na ty se nakonec však zřejmě vztáhne řešení na úrovni Evropské unie. Brusel plánuje elektrárnám „konfiskovat“ nadměrný zisk, který mají v důsledku vysokých cen elektřiny. Opatření podmiňuje Evropská komise tím, že vlády nepřistoupí samy k mimořádnému zdanění výrobců elektřiny.

Závěrem nezbyvá než popřát podnikatelům pevné nervy a šťastnou ruku při svých rozhodnutích. Je zřejmé, že nás nečekají minimálně v dalších měsících světlé zítřky. Každá krize však nakonec ekonomiku posílí a zase bude lépe. Důležité teď bude vydržet a jako vždy se spolehnout zejména na sebe. Určitá pomoc od státu přichází, ale kritickou situaci, ve které se nacházíme, nevyřeší.